

Sažetak i zaključci Okrugloga stola: „Znanstvena osnova za implementaciju ključnih strategija Europskoga zelenog plana u vodno zakonodavstvo Republike Hrvatske“, održanoga 12. studenoga 2024. godine u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u organizaciji Znanstvenoga vijeća za zaštitu prirode i okoliša Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Povod za organizaciju Okrugloga stola, pod nazivom: „Znanstvena osnova za implementaciju ključnih strategija Europskoga zelenog plana u vodno zakonodavstvo Republike Hrvatske“, su aktivnosti koje Republika Hrvatska mora provoditi radi postizanja općega cilja „nulte stope onečišćenja za netoksični okoliš“. Nedavno usvojeni Akcijski plan za provedbu Europskoga zelenog plana jasno definira potrebu učinkovitoga iskorištavanja prirodnih resursa, očuvanja i obnove biološke raznolikosti te smanjenja onečišćenja sastavnica okoliša, naročito voda i povezanih vodnih ekosustava. U tom kontekstu, u najskorije vrijeme slijedi donošenje niza novih, kao i izmjene i dopune postojećih EU vodnih direktiva, za koje se očekuje da će ispraviti nedostatke i nepravilnosti utvrđene Ex-post evaluacijom i procjenom prikladnosti postojećega zakonodavstva i praksi u državama članicama EU iz 2019. godine, a naročito neodgovarajuću integraciju ciljeva vezanih uz vodu u relevantne politike, kao i neučinkovitu provedbu projekata i programa vodnoga gospodarstva u državama članicama Europske unije. U tom kontekstu, važan je prijedlog direktive o izmjeni Okvirne direktive o vodama, Direktive o podzemnim vodama i Direktive o standardima kvalitete okoliša iz 2022. godine, kojom se nastoji, između ostaloga, poboljšati učinkovitost obnove i zaštite ekosustava i ljudskog zdravlja od rizika povezanih s nepovoljnim učincima raznih onečišćivala okoliša, naročito postojanih organskih onečišćivala, na vodni okoliš, a također slijede izmjene i dopune postojećih direktiva, primjerice direktiva o: pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, o ponovnoj uporabi vode i otpadnom mulju. Cilj Okrugloga stola bio je razmotriti ova i slična pitanja u panel diskusiji na kojoj se tema Okrugloga stola razmatrala interdisciplinarno. Uvodničari u Okrugli stol bili su: dr. sc. Mario Šiljeg, ravnatelj Instituta za vode Josip Juras Strossmayer i izvanredni profesor na Odjelu za graditeljstvo Sveučilišta Sjever; dr. sc. Siniša Širac, naslovni docent Geotehničkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i viši koordinator u sektoru za projekte sufinancirane sredstvima EU u Hrvatskim vodama; dr. sc. Snježana Herceg Romanić, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada u Zagrebu; dr. sc. Dražen Vouk, izvanredni profesor Građevinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Moderator Okrugloga stola bio je dr. sc. Zoran Nakić, redoviti profesor Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i pročelnik sekcije za vode Znanstvenoga vijeća za zaštitu prirode i okoliša HAZU. Okrugli stol je trajao približno tri sata, a nakon uvodnih izlaganja uvodničara otvorena je rasprava u kojoj su sudjelovali sudionici Okrugloga stola.

Ključna mjera Akcijskog plana za postizanje nulte stope onečišćenja je zaštita površinskih i podzemnih voda s ciljem zaštite zdravlja ljudi i okoliša. U tom kontekstu, prijedlog direktive o izmjeni Okvirne direktive o vodama, Direktive o podzemnim vodama i Direktive o standardima kvalitete okoliša iz 2022. godine daje ažurirani popis prioriternih tvari i standarda kvalitete okoliša površinskih i podzemnih voda, naročito onih tvari za koje je novim znanstvenim spoznajama utvrđeno da predstavljaju prijetnju za zdravlje ljudi i okoliš, primjerice PFAS, mikroplastika i farmaceutski spojevi.

Proces implementacije EU zakonodavstva u hrvatsko vodno zakonodavstvo je kontinuiran proces. Općeniti ciljevi koje je potrebno postići u narednom razdoblju su: spriječiti utjecaj onečišćenja voda iz različitih izvora; smanjiti pritiske na vodne resurse i spriječiti njihovo prekomjerno

korištenje; koristiti digitalizaciju za poboljšanje monitoringa površinskih i podzemnih voda te unaprijediti upravljanje nutrijentima u slivu s ciljem smanjivanja njihova utjecaja na vode. Uz navedene opće ciljeve, potrebno je ispuniti i specifične ciljeve vezane uz monitoring, primjerice praćenje mikroplastike u vodama, rezidua kozmetičkih proizvoda i farmaceutskih spojeva.

Monitoring stanja površinskih i podzemnih voda u Republici Hrvatskoj (RH) provodi Institut za vode Josip Juraj Strossmayer. Monitoring površinskih voda u RH provodi se na 519 mjernih postaja na rijekama te na 50 mjernih postaja na jezerima, na kojima se kontinuirano prate elementi ekološkoga i kemijskoga stanja površinskih voda. Monitoring površinskih voda provodi se i u zaštićenim područjima, sukladno zahtjevima Okvirne direktive o vodama, na ukupno 407 mjernih postaja. Nadzorni monitoring kemijskoga stanja podzemnih voda provodi se na 394 mjerne postaje, dok se operativni monitoring provodi na 153 mjerne postaje. Nadzorni monitoring količinskoga stanja provodi se na 220 mjernih postaja. U narednom razdoblju potrebno je nadograditi postojeći monitoring količinskoga stanja, kroz praćenje utjecaja klimatskih promjena na dostupne zalihe podzemnih voda. Monitoring prijelaznih voda, na ušćima velikih rijeka (Neretve, Krke), provodi se na 77 mjernih postaja, kako bi se pratio, prije svega, povećani salinitet vode i okolnog poljoprivrednog zemljišta u slivu rijeke Neretve zbog utjecaja prodora slane morske vode, ali i prekogranični utjecaj postojećih hidroelektrana, izgrađenih na teritoriju BiH, kao i budućih, planiranih hidroelektrana na kemijsko i količinsko stanje rijeka u RH. U priobalnim područjima RH, naročito u područjima s razvijenom broderskom industrijom, pojavljuju se povišene koncentracije nekih tvari, naročito kositrenih spojeva u morskoj vodi.

Nužno je naglasiti da su rezultati monitoringa stanja površinskih i podzemnih voda pokazali da su značajne količine nutrijenata, naročito dušika, prisutne u površinskim i podzemnim vodama RH, što ukazuje na potrebu daljnje unaprjeđenja zakonodavstva u dijelu koji se odnosi na implementaciju Direktive o zaštiti vode od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora (91/676/EZ), kao i na potrebu daljnje izgradnje kanalizacijskih sustava i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na području RH. Zabrinjavajuća je i pojava povišenih sadržaja policikličkih aromatskih ugljikovodika u vodnim sustavima, prije svega zbog utjecaja industrije, odnosno nepotpunoga izgaranja organskih tvari. Nedavna istraživanja sadržaja postojanih organskih onečišćivala (reguliranih Stockholmskom konvencijom) u sedimentu slatkih voda pokazala su zabrinjavajuću prisutnost pojedinih onečišćivala u okolišu, naročito polikloriranih bifenila (PCB) i organoklornih pesticida, usprkos činjenici da je njihova primjena ograničena ili zabranjena 70-tih godina prošloga stoljeća. S obzirom na postojanost ovih spojeva, oni se izmjenjuju između pojedinih sastavnica okoliša, a njihovo konačno odredište u procesu kruženja je sediment slatkih voda i mora. Rezultati nedavnih istraživanja sedimenta rijeka dunavskoga i jadranskog sliva u RH pokazali su prisutnost povišenih koncentracija poliaromatskih ugljikovodika u sedimentu rijeka Save i Neretve, ali i PCB-a u sedimentu rijeke Kupe. Važno je naglasiti da su poliaromatski ugljikovodici prisutni u višim koncentracijama u sedimentu nego PCB i organoklorni pesticidi. Poliaromatski ugljikovodici imaju stalne izvore onečišćenja u okoliš (zbog nepotpunoga sagorijevanja, prometa, industrije i dr.), a PCB i organoklorni pesticidi nemaju (njihova upotreba je zabranjena 70-tih godina prošloga stoljeća), međutim, PCB i organoklorni pesticidi stalno kruže između pojedinih dijelova okoliša te je takve difuzne izvore vrlo teško kontrolirati.

S obzirom na: postojanost ovih spojeva, utvrđenu varijabilnost koncentracija i toksičnost spojeva na različitim mjerenim lokacijama te sklonost bioakumulaciji i sorpciji na sitnozrnate čestice u okolišu, nužno ih je kontinuirano pratiti u sedimentu slatkih voda (riječnim taložinama i stijenama), ali i u ribama, jer je zbog akumulacije koncentracija ovih spojeva u organizmima viša u odnosu na riječni sediment. Naročitu pažnju je potrebno posvetiti monitoringu PCB-a u

sedimentu i organizmima rijeke Kupe. Predlaže se koristiti izmjerene vrijednosti postojanih organskih spojeva (reguliranih Stockholmskom konvencijom) u sedimentu kao mogući pokazatelj ekološkoga, ali i kemijskog stanja voda.

U kontekstu očekivanih izmjena i dopuna Okvirne direktive o vodama, Direktive o podzemnim vodama i Direktive o standardima kvalitete okoliša, u radnim skupinama Zajedničke implementacijske strategije Okvirne direktive o vodama provode se aktivnosti na dopuni obvezujuće liste prioriternih tvari za površinske vode, odnosno na izradi neobvezujuće liste tvari za podzemne vode. U nedavnom izvješću Europske komisije, spominje se popis od čak 471 tvari koje imaju obilježja perzistentnih, toksičnih i mobilnih onečišćivala vodnoga okoliša i koje bi trebalo analizirati radi mogućega dodavanja u popis tvari koje bi redovito trebalo motriti u vodnom okolišu. Značajan broj tih tvari pripada u skupinu PFAS, odnosno per i polifluoroalkilnih tvari, farmaceutskih spojeva, različitih metabolita pesticida, ali i kelatora i halogeniranih otapala. S obzirom da se broj perzistentnih, toksičnih i mobilnih onečišćivala vodnoga okoliša, za koje bi trebalo provoditi stalni monitoring povećava, a vjerojatno je da će se taj trend nastaviti i u bliskoj budućnosti, predlaže se da se u nadzorni, i po potrebi istraživački, monitoring praćenja stanja voda u RH uvede praćenje postojanih organskih spojeva (reguliranih Stockholmskom konvencijom) u površinskim i podzemnim vodama.

Osim monitoringa stanja, vrlo važan dio monitoringa vodnih sustava je hidrološki, hidromorfološki i meteorološki monitoring, kojega u RH provode Hrvatske vode, u suradnji s Državnim hidrometeorološkim zavodom i Hrvatskim hidrografskim institutom. Monitoring opterećenja i utjecaja opterećenja provode pravne i fizičke osobe koje zahvaćaju vode, ispuštaju u vode ili provode zahvate u prostoru.

Velike investicije u vodno gospodarstvo omogućile su izgradnju 60 velikih aglomeracija, koje su dovele do značajnoga smanjenja količina otpadnih voda koje se ispuštaju u prirodni okoliš. Prije ulaska RH u Europsku uniju (EU), kanalizacijski sustavi su pokrivali 40% ukupnih količina otpadnih voda, a danas ta pokrivenost iznosi 54%. Veliki pomaci napravljeni su i u osiguranju pitkih voda za stanovništvo iz javnih vodoopskrbnih sustava. Trenutno je 87% stanovništva RH priključeno na sustave javne vodoopskrbe, a mogućnost priključenja ima 93% stanovništva.

U RH se trenutno provodi velika reforma vodno-komunalnoga sektora. Danas u RH postoji 156 isporučitelja vodnih usluga, što je dugoročno neodrživo. U procesu je okrupnjavanje ovoga sektora, koje će dovesti do značajnoga smanjenja ukupnoga broja isporučitelja. Očekuje se da će od 1. siječnja iduće godine u RH biti 41 isporučitelj vodnih usluga, koji će biti financijski i kadrovski opremljeni za daljnju provedbu aglomeracijskih procesa i projekata koji se financiraju iz sredstava EU. Iako postoji zabrinutost dijela stručne javnosti, naročito manjih isporučitelja vodnih usluga, oko učinkovitosti procesa okrupnjavanja vodnoga sektora i mogućega gubitka financijskih sredstava za normalno funkcioniranje sustava javne vodoopskrbe i odvodnje, postoje primjeri dobre prakse u RH koji pokazuju pozitivne iskorake u funkcioniranju sustava nakon okrupnjavanja. Primjerice, kroz sanaciju vodnih gubitaka vodoopskrbnih sustava manjih isporučitelja vodnih usluga te kroz povećanje sigurnosti javne vodoopskrbe zbog mogućnosti eksploatacije vode iz više različitih izvora. Kako bi isporučitelji vodnih usluga mogli odgovoriti zahtjevima EU direktiva i hrvatskoga zakonodavstva, Institut za vode Josip Juraj Strossmayer, u suradnji s visokoobrazovnim institucijama iz RH te renomiranim inozemnim stručnjacima i znanstvenicima, priprema cjeloživotne obrazovne programe za ključne osobe u vodno-komunalnom sektoru, s ciljem učinkovitijega upravljanja vodoopskrbnim sustavima, vodnim gubicima, kao i uređajima za pročišćavanje otpadnih voda.

Najveći financijski izazov u vodnom gospodarstvu u budućem razdoblju u RH odnosi se na implementaciju zahtjeva iz izmjena i dopuna Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, u dijelu koji se odnosi na uključivanje aglomeracija većih od 1000 ekvivalent stanovnika (ES) u provedbu ove direktive. Konkretno, svaka aglomeracija s više od 1000 ES morat će imati uređaj za pročišćavanje otpadnih voda s odgovarajućim sustavom odvodnje i odgovarajućim stupnjem pročišćavanja. Zbog velikoga troška izgradnje i održavanja ovakvih složenih sustava to će predstavljati veliko financijsko opterećenje, kako za državni proračun, tako i za proračun lokalnih zajednica, odnosno za krajnje korisnike sustava. U tom smislu, vrlo je važno da: a) donositelji odluka budu svjesni financijskih implikacija pokretanja velikih investicija u vodnom gospodarstvu na građane RH; b) značajan dio financijskih sredstava prikupljenih kroz naknade bude usmjeren na razvoj interdisciplinarnih stručnih i znanstvenih podloga na kojima će raditi stručnjaci iz gospodarstva i znanstvenici.

Do danas u RH nije napravljena niti jedna znanstvena ili stručna podloga na osnovi koje bi bilo moguće procijeniti potrebna financijska ulaganja za investicije koje proizlaze iz izmjena Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, iako je izmjenama ove direktive produljen rok za ispunjavanje svih obveza na implementaciji ove direktive do 2035. godine. Potrebno je napomenuti da je Hrvatska sa 7,5% pročišćenih otpadnih voda na zadovoljavajućem stupnju pročišćavanja na samom začelju u EU i takvo stanje je dugoročno neodrživo. Izmjenama i dopunama Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda uvodi se vrlo ambiciozan cilj energetske neutralnosti, kojim se traži da do 2045. godine sva postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda moraju proizvoditi energiju iz obnovljivih izvora, a ovom direktivom promiče se i ponovna uporaba vode, sukladno ciljevima i mjerama definiranih Uredbom 2020/741 EU Parlamenta i Vijeća o minimalnim zahtjevima za ponovnu upotrebu vode. U RH postoje primjeri dobre prakse upotrebe pročišćene otpadne vode za navodnjavanje poljoprivrednih površina, primjerice u gradu Rovinju. Djelomično pročišćena otpadna voda, iz koje se uklanjanju patogeni mikroorganizmi i druge štetne tvari, predstavlja vrlo vrijedan izvor nutrijenata, prvenstveno dušika i fosfora, a time se, u osnovi, smanjuje potreba primjene umjetnih gnojiva, čime se smanjuju štetni pritisci na vodne resurse. Radi se o dobro poznatoj tehnologiji, koja se primjenjuje u razvijenim državama svijeta. U narednom razdoblju potrebno je maksimalno promicati ponovnu uporabu vode na svim razinama odlučivanja u RH.

Integralno upravljanje otpadnim vodama potrebno je provoditi na razini slivnoga područja s ciljem dugoročne zaštite površinskih i podzemnih voda. U RH je je još prisutna loša praksa ocjenjivanja ekološkoga i kemijskoga stanja površinskih voda kroz sagledavanje utjecaja pojedinačnih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na promatrano vodno tijelo, zanemarujući pritom utjecaje ostalih, obližnjih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na to isto vodno tijelo. Takva praksa ne vodi prema održivoj zaštiti voda na razini slivnoga područja i vjerojatno vodi prema penalizaciji takvih postupanja od strane Europske komisije, jer RH neće uspjeti ispuniti relevantne zahtjeve Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, kao i potrebnoga stupnja zaštite vodnih tijela površinskih voda. Zbog navedenoga, potrebno je na cijelom slivnom području: a) izračunati maksimalni prijemni kapacitet površinskih i podzemnih vodnih tijela na promatranom području; b) sagledati utjecaje izvora onečišćenja (ispusta otpadnih voda) na razini sliva i utvrditi koliko pojedini izvor onečišćenja smije pridonijeti u ukupnom, maksimalnom onečišćenju površinskih i/ili podzemnih voda. Potrebno je izraditi sveobuhvatnu interdisciplinarnu studiju na nacionalnoj razini temeljom koje bi se za svako slivno područje značajnih vodotoka u RH definirala: a) maksimalna količina onečišćenja koju može primiti površinsko i podzemno vodno tijelo u slivu; b) količina ispuštanja raznih vrsta anorganskih i organskih onečišćivala za svaki postojeći ili budući/planirani uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u slivu.

Od ukupnih investicija u vodnom gospodarstvu RH, njih čak 30% proizlazi iz primjene Direktive o zaštiti okoliša, posebno tla, kod upotrebe mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u poljoprivredi (86/278/EEZ). Naime, iako se mulj s uređaja klasificira kao neopasni otpad, svake godine se stvaraju značajne količine ovoga otpada, što će postati još veći problem zbog potrebe izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u svim aglomeracijama koje su veće od 1000 ES te činjenice da trošak zbrinjavanja mulja može iznositi i do 50% ukupnih troškova poslovanja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Odlaganje mulja na odlagališta, bez prethodne obrade, uglavnom je zabranjeno u državama članicama EU zbog visokoga sadržaja organske komponente. Zbog navedenoga, potrebno je pronaći optimalno rješenje za konačno zbrinjavanje otpadnoga mulja s dodatnim postupcima obrade te konačno zbrinjavanje, po mogućnosti s recikliranjem, odnosno iskorištavanjem korisnih sastojaka iz mulja. Približno 50% europskih država otpadni mulj zbrinjava odlaganjem na poljoprivredne i nepoljoprivredne površine, bilo u obliku kompostiranja, ozemljavanja ili izravnog raznošenja dehidriranog ili zgusnutog mulja, a neke razvijene europske države, poput Nizozemske i Švicarske, obrađuju mulj termički na visokim temperaturama (npr. mulj spaljuju ili suspaljuju). Na razini EU u zadnjih nekoliko godina bilježi se trend povećanja udjela termičke obrade mulja na visokim temperaturama u odnosu na zbrinjavanje odlaganjem na poljoprivredne i nepoljoprivredne površine. Sve je veći broj izgrađenih postrojenja za mono spaljivanje mulja. Primjer dobre prakse je grad Beč, kao veliki urbani centar. Međutim, uz mono spalionice, pojavljuju se i druge tehnologije termičke obrade mulja na visokim temperaturama, poput pirolize i uplinjavanja. No, neovisno o rješenju konačnog zbrinjavanja mulja, prosječni trošak dodatne obrade mulja, nakon dehidracije, i konačnoga zbrinjavanja, relativno je mali i za RH je procijenjen na 0,12 €/m³, što je otprilike trošak od 1,2 €/kućanstvo/mjesec.

U Republici Hrvatskoj je u 2020. godini usvojen Akcijski plan za korištenje mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na pogodnim površinama. On ne isključuje niti jedan od postupaka obrade mulja i njegovoga konačnog zbrinjavanja, sukladno višedesetljetnoj praksi, kako u visoko razvijenim zemljama svijeta (uključivo i najrazvijenije zemlje EU), tako i u RH. Svaki postupak obrade mulja i njegovoga konačnog zbrinjavanja (odlaganja ili korištenja) ima svoje prednosti i nedostatke koji u većoj ili manjoj mjeri dolaze do izražaja u određenim okolnostima. Isto tako, svaki postupak obrade mulja i njegovoga konačnog zbrinjavanja nosi i određene rizike (ekonomske, ekološke i socijalne) koji se uz primjenu odgovarajućih tehničkih rješenja mogu minimizirati, ali ih je potrebno osvijestiti i biti svjestan da svako umanjenje rizika generira dodatne troškove i u izgradnji i u pogonu i održavanju, a što se u konačnici reflektira kroz povećanje cijene vodne usluge. Trenutno stanje u RH je takvo da ne postoji jedinstvena strategija i smjernice zbrinjavanja mulja na nacionalnoj razini i vjerojatno je neće niti biti. Razlozi su višestruki, a odnose se, prije svega, na potrebu iznalaženja optimalnoga rješenja za zbrinjavanje otpadnoga mulja na lokalnoj i/ili regionalnoj razini, sukladno Akcijskom planu. Svaka jedinica lokalne samouprave sa svojim uređajem i isporučiteljem vodnih usluga mora donijeti odluku o načinu obrade mulja i njegovoga konačnog zbrinjavanja, vodeći računa o ekološkim, ekonomskim i socijalnim rizicima koji proizlaze iz takve odluke. U donošenju odluke mogu pomoći rezultati znanstvenih istraživanja obrade i zbrinjavanja muljeva, koji se provode u svijetu i RH, a odluka o izboru optimalnoga rješenja mora proizlaziti iz odgovarajućih kriterija: a) ekonomskoga kriterija, koji pomaže u izboru onih rješenja koja su ekonomski povoljnija i koja će manje opterećivati dio cijene vodne usluge koju plaća krajnji korisnik; b) kriterija održivosti, odnosno ekološkoga kriterija na osnovi kojega se procjenjuju rizici zbrinjavanja mulja s pojedinim metodama; c) socijalnoga kriterija, koji se temelji na uključivanju zainteresirane javnosti u donošenje konačne odluke o načinu obrade mulja i njegovog konačnog zbrinjavanja na osnovi znanstveno i stručno utemeljenih varijantnih rješenja. Nedavni rezultati istraživanja u RH, koji su provedeni s ciljem utvrđivanja mogućnosti korištenja

mulja u građevinarstvu, ponajprije u betonskoj i opekarskoj industriji, pokazali su značajan potencijal korištenja pepela, kao konačnoga proizvoda dobivenoga termičkom obradom mulja, u proizvodnji građevinskih elemenata, djelomičnom zamjenom cementa ili gline s određenom količinom, do 10%, pepela. Znanstvena i stručna zajednica, uključujući i donositelje odluka, moraju postići konsenzus o prihvatljivim rješenjima zbrinjavanja mulja te na toj osnovi razviti strategiju gospodarenja otpadnim muljem. Potrebno je mijenjati paradigmu o mulju iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. O mulju je potrebno razmišljati kao sirovini u okviru kružnoga gospodarstva, a ne kao otpadu.

Potrebno je osigurati da institucije koje su kreirale Akcijski plan za korištenje mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na pogodnim površinama, kao i nacionalna povjerenstva za praćenje aktivnosti iz plana kontinuirano prate njenu provedbu.

Posebno se ističe značaj stručnih tijela upravljanja vodama, naročito Nacionalnoga vijeća za vode, u donošenju odgovarajućih politika i strateških odrednica upravljanja vodama u RH. Za donošenje novih zakonskih rješenja u vodnom gospodarstvu potrebno je izraditi relevantne stručne podloge, kao osnovu za buduća financijska ulaganja, u koordinaciji Instituta za vode Josip Juraj Strossmayer, koji će angažirati sve relevantne znanstvene i stručne potencijale iz Hrvatske. Kao primjer dobre prakse ističe se sudjelovanje velikoga broja stručnih, znanstvenih i visoko obrazovnih institucija u aktivnostima pripreme stručnih i znanstvenih podloga za donošenje Strategije upravljanja vodama u 2008. godini.